

פרק ב

מתיקות התורה

"והעֲרַב נָא ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ."

בפרק הקודם למדנו על קדושתה של התורה, על החכמה האלוקית המתגלה בה ועל הקרבה העצומה לה' לה זוכה כל מי שלומד אותה. אך יחד עם כל הקדושה העליונה, התורה היא פשוט - מתוקה. זה כיף ללמוד תורה! תאמינו או לא, אבל זו תחושה שממש אפשר לזכות לה. וזה שווה באמת.

בפרק זה נלמד מכמה היבטים על יופיה ומתיקותה של התורה.

1. פשוט מסקרנת

כתב יד מתפורר של אדם שתיעד שיחות עם אלוקים נמצא אי שם... מעבר להרים מצויות מסורות של אלפי שנים, תורות שעברו בדייקנות מדור לדור, אנשים שחיו בעוצמות רוחניות מטורפות הותירו אחריהם קודים ש... **נמצאים על המדפים של כולנו!**

לא צריך כרטיס להודו. חומש עם רש"י, נביאים וכתובים, משנה וגמרא, עונים כולם על התיאור אלא שהם בעברית ולא בסינית, מודפסים בישראל ונראים לנו מובנים מאליהם.

התורה, בה הסתכל הקדוש ברוך הוא בשביל לברוא את העולם - "אֶסְמַךְ לְבְּאוֹרֵי־אֵת וּבְכָא עֶלְמָא" (זוהר ח"ב, קסא ע"ב), מצויה בידנו. הצופן של העולם מחכה שנקרא אותו.

אנשים סקרנים מטיילים בעולם. ארצות רחוקות נראות לנו קסומות, ואילו הכותל המערבי, בייחוד לירושלמים, נראה רגיל... סיפורים רבים מסתיימים בכך שממרחק גדול אדם מגלה איזה אוצר הוא זנח בבית. במקום לחפש בחוץ את מה שיש לנו בפנים, אנחנו צריכים פשוט לשים לב אליו. לראות עד כמה יקרה היא התורה, ועד כמה היא מרתקת.

רבי נחמן מברסלב ממשיל את הטיול במרחבי התורה לשיטוט בחו"ל. מעבר לכך שהסקרנות מניעה מסעות, מבליט רבי נחמן את ההתפארות:

"רְאוּי לְאָדָם שְׂיַעֲבֹר וְיִלְךָ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים וְלִלְמַד כָּלֵם, כְּדִי שְׂיִהְיֶה בְּכָל מְקוֹם. כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהוֹלְכִים וְעוֹבְרִים בְּמַדִּינוֹת וּמוֹצִיאִים הוֹצָאוֹת רַבּוֹת עַל זֶה, כְּדִי שְׂיִוָּכַל אַחַר כֵּן לְהַתְּפַאֵר וְלֹמַר שֶׁהִיָּה בְּמַדִּינוֹת, כְּמוֹ שֶׁדֶרְךְ הַשָּׂרִים לְהַתְּפַאֵר וְלֹמַר: "הֵייתִי בְּנִרְשָׁא" וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. כְּמוֹ כֵּן רְאוּי שְׂיִהְיֶה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל מְקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּדִי שְׂיִוָּכַל לְהַתְּפַאֵר בְּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהִיָּה בְּכָל מְקוֹם. דְּהֵינּוּ בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים כְּנ"ל. וְלַעֲתִיד בְּעוֹלָם הַבָּא מְזַכְּרִין אוֹתוֹ כֹּל מֵה שֶׁלְמַד בְּעוֹלָם הַזֶּה."

(רבי נחמן מברסלב, 'שיחות הר"ן' אות כח)

אתה רוצה להגיד לי שבאמת לא קראת את האגדות המופלאות בבבא בתרא? אתה יודע לאיזה עומק חודרים שם? צלול בים, יש שם יצורים מהאגדות, אגדות חז"ל...

עוד לא כבשת איזה סיום מסכת עם 'תוספות'? על הפסגה נושמים אוויר צלול, חשים את המרחב...

אנחנו חיים בתוך שמורת טבע ייחודית. מצוקים ומדברות, נהרות ונחלים, הרים וואדיות מקיפים אותנו מכל עבר, ואנחנו ישנים! מערות נסתרות מחכות לנו, חופי ים ונופים מרהיבים, מי הרשה לנו לטמון את הראש בחול ולפטור את עצמנו בתירוצים מצחיקים? הכיף הכי גדול מחכה לנו. בטיפשותנו אנחנו מסתכלים עליו בתור מטלה או אולי מזהים אותו עם דמות חינוכית שמעיקה עלינו... צריך רק לפתוח את העיניים ולראות איזו חגיגה הולכת סביבנו! אנשים משלמים הרבה יותר מכרטיס טיסה בשביל ללמוד את מה שזמין עבורנו בכל רגע.

ההתפארות עליה מדבר רבי נחמן איננה גאווה, אלא התפארות בעולם הבא. במילים פשוטות נוכל לזהות אותה לא רק עם תחושת סיפוק ושמחה גדולה הממלאת את הלב כאשר מצליחים ללמוד דבר חדש, אלא גם כעין גאווה יחידה. למדת! ראיתי! אני מבין ויודע! התפארות שכזאת היא חיובית ביותר: טיילתי במסכת שבת, היה מדהים! כן, גם בספר משלי ביקרתי, מקסים שם.

כאשר האדם משתעשע ושמח בלימודו, מובטח לו שלא ישכח את תלמודו, שנאמר: "בחוקותיך אשתעשע לא אשכח דברך" (תהילים קיט, טז).

(רבי ברוך מקוסוב)

2. להשתגע עליה

האור החיים הקדוש אומר כי הטוב הגנוז בתורה גדול מהחיים:

”אין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם”.

(רבי חיים בן עטר, 'אור החיים' כי תבוא כו,ח)

כולם, כל סוגי השוקולד, המאפים היקרים מהקונדיטוריות והמסעדות הנחשבות בעולם, כל המכוניות, הפלאפונים, כל הזהב והיהלומים, הכבוד והמעמד, כל מה שיכול להיות כיף בכל מקום בעולם, כל מה שהיה כיף בכל ההיסטוריה, כל התאוות וכל החשקים, החיוביים והשליליים, **הכל כסף קטן** ליד התורה.

למה? כי מן התורה הושתת העולם, ממנה יצא הכול. כל המתיקות שבעולם היא בסך הכל שיכפול, שיחזור והעתק חיזור של אור התורה.

אבל אנחנו לא מרגישים!

נכון! אם היינו חשים באופן ממשי את מתיקות התורה, היו מאשפזים אותנו בכפייה בבתי-חולים לחולי נפש. לא היינו אוכלים ולא שותים, הכל היה מתגמד והופך למגוחך בעינינו.

ספר על מקרה בו התלהבת ועסקת במשהו חיובי "מעל הראש". עד כמה המשיכה ארוחת צהריים להיות חשובה בעיניך באותו זמן?

האם יש חלק בתורה, או ספר מסוים, בו אתה מצליח לחוש במיוחד את מתיקות התורה?

אט אט, יחד עם התמסרות אמיתית לתורה, שערי הלב יפתחו ואש התורה תחדור ללבנו. כך מלמדים אותנו הצדיקים. המתיקות המדוברת תפסיק להיות אגדה מרחפת ותהפוך למציאות חיים יומיומית. בדינו הדבר!

”ומפי אדוני מורי זקני ז”ל שמעתי ”אשר יעשה אותם האדם וחי בהם” (ויקרא יח, ה) – שיניח האדם עקר החיות בתורה ומצות, עד כאן דבריו. ויש להוסיף על זה כי באמת על ידי זה ”וחי בהם” כי התורה נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא. וכמו שהרשעים שעקר רצונם לחיות פרי להנות מעולם הזה, לכן כל חיותם על ידי אכילה ושתייה, אבל הצדיקים שעקר רצונם לחיות פרי לקיים מצות ה' ותורתו, לכן התורה ומצות הם החיים שלהם, כמו שכתוב ”כי הם חיינו” דיקא, שלנו נותנת התורה החיים. ואמרו חכמינו ז”ל: ”ללכת בהם” (ויקרא יח, ד) – עשים עקר ולא תעשם טפל” (ספרא אחרי מות ט, יג). ובאמת זה תלוי בעבודת האדם – כפי מה שעושה עקר מתורה ומצות, אז התורה נותנת לו חיים גם בעולם הזה. וזהו שכתוב ”אשר יעשה אותם האדם” ואז ”וחי בהם”. כי התורה עקרה למעלה והיא כוללת כל העולמות, ועל ידי מעשה בני ישראל בתורה, נותנת להם חיים בעולם הזה גם כן. ועל זה מסר לנו הקדוש ברוך הוא התורה, שעל ידינו יתפשט הארת התורה גם בעולם הזה”.

(רבי יהודה אריה לייב מגור, 'שפת אמת' אחרי מות תרמ"ז)

אנחנו נהנים ממה שאנחנו בוחרים ליהנות. כל עוד הראש שלנו מפוזר בהנאות הקטנות שהעולם מציע לנו, הגמרא או התנ"ך ימשיכו להיראות חיוורים חס ושלום. אם ארוחות בוקר, צהריים וערב תפסקנה להיות התחנות המרכזיות במהלך היום שלנו, אז שחרית

”אל תשליכני לעת זקנה” – שלא יזדקנו דברי תורה אצלך, אלא בכל יהיו בעיניך כחדשים.

(הבעל שם טוב)

מנחה וערבית תתחלנה להסעיר אותנו. כל צעד לכיוון התורה יהפוך אותה למרתקת ומלהיבה יותר. ככל שנתמסר אליה יותר, היא תהפוך ל"תענוגות עולם הזה" שלנו! גם אם קשה לנו לראות את עצמנו מתענגים מלימוד מחר בבוקר, עלינו להסתגל למחשבה על אפשרות כזאת, ולפחות להאמין:

"וַיֵּאמְרוּ בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה שְׂאֵחַר הִיגִיעָה וְעֵסֶק הַתּוֹרָה יִמָּצָא מְרֻגָּע לְנַפְשׁוֹ לְבֹא אֶל הַקּוֹדֵשׁ, וּמְכַשִּׁיר אוֹתוֹ לְחֵבֶת הַקּוֹדֵשׁ בְּאַהֲבָה וְחֶבֶה, וַיְהִי בְּפִי כְדָבָר לְמַתּוֹק וְכִמְאֹמֶר שֶׁהַתּוֹרָה מְתוֹקָה מְדַבָּשׁ."

(רבי מנחם מענדל מויטבסק, 'פרי הארץ' דברים)

שתף אותנו בשמחת לימוד תורה שחווית. מה גרם לכך?

האם את סוג השמחה הזו חשת גם בתחומים אחרים של עבודת ה' (קיום מצוות, תיקון המידות, תפילה, גמילות חסדים)

מה יגרום לכך שתוכל לחוש את התחושות החיוביות בתדירות גבוהה יותר בלימוד?

יותר מאב שלא ראה את בנו

סיפר לי המופלג הגדול, המלמד שעסק במלמדות בבית אדמו"ר הזקן: פעם נסע רבי דובער האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש לקהילת קודש שקלוב. ונשתהה שם ימים אחדים, והיצר לו מאוד מהביטול תורה. ונסע לביתו במהירות, עד שנפל סוס מהעגלה. וכל כך לא חש לזה, וציוה להעגלון שירדוף את הסוסים עד מקום שידו מגעת. והעת היה קור גדול מאוד, ולא רצה לעמוד בשום מלון לחמם מעט, וגם העגלון אמר שלא טעם כל היום כי אם כוס קפה. ובא לביתו בתחילת הלילה, ותיכף כאשר בא לביתו לא הסיר ממנו אף הבגדים, ורץ במהירות גדול ובאהבה עזה ולקח הגמרא, ולמד בעמידה כל הלילה בלי הפסק רגע ממש, עד שהצריכו לקרוא לו לתפילה. ואמר לי מלמד הנ"ל, שראה שלקח הגמרא נזדעזעו אבריו, כי אהבה עזה נראה על פניו קדשו, יותר ויותר מהאב אשר לא ראה את בנו יחידו החביב לו מאוד, ולא ראה אותו עשרים שנה! כזה שמעתי מפיו והוא היה מפורסם לאיש אשר לא יגזים דבר מה ח"ו.

(סיפורים נוראים, ר' יעקב קאדאניר)

3. מצווה ליהנות

היו כאלה שחשבו שלא ראוי ליהנות מלימוד תורה. הם טענו כי הנאה שכזאת פוגעת בתחושת הקדושה או בלימוד 'לשמה'. בהתבטאות יוצאת דופן הגיב על כך האדמו"ר רבי אברהם מסוכטשוב בהקדמה לספרו הלמדני 'אגלי טל' על הלכות שבת:

"ומדי דברי בו, זכור אֶזְכּוֹר מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין למוד תורתנו הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חדושים ושמח ומתענג בלמודו, אין זה למוד התורה כל-כף לשמה, כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלמוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג בלמודו הרי מתערב בלמודו גם הנאת עצמו.

ובאמת זה טעות מפרסם. ואדרבא, כי זה היא עקר מצות למוד התורה, להיות שש ושמח ומתענג בלמודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה, הוא נעשה דבוק לתורה (ועיין פירוש רש"י סנהדרין נח ע"א ד"ה ודבק).

ובזהר הקדוש ד"בין יצר הטוב ובין יצר הרע אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה: יצר הטוב מתגדל מתוך שמחה של תורה, יצר הרע...". ואם אמרת שעל ידי השמחה שיש לו מהלמוד נקרא שלא לשמה, או על-כל-פנים לשמה ושלא לשמה, הרי שמחה זו עוד מגרע כח המצוה ומכהה אותה, ואיך יגדל מזה יצר הטוב? וכיין שיצר הטוב מתגדל מזה, בודאי זהו עקר המצוה.

ומודינא וימודה אני, שהלומד לא לשם מצות הלמוד, רק מחמת שיש לו תענוג בלמודו, הרי זה נקרא למוד שלא לשמה, כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה. ובהא אמרו "לעולם יעסוק... שלא לשמה, שמתוך...". אבל לומד לשם מצוה ומתענג בלמודו, הרי זה למוד לשמה, וכלו קודש, כי גם התענוג - מצוה".

(רבי אברהם מסוכטשוב, 'אגלי טל' הקדמה)

כמו שתפילין לא צריכות לדקור בשביל להיות מצווה, גם התורה לא צריכה להיות מייבשת. הנאה, התלהבות ושמחה - כך נראה לימוד אמיתי! דווקא מתוך לימוד תוסס נדבקים בתורה ו"דברי תורה נבלעין בדמו".

היצר הרע הוא זה שמדמה לנו כי תורה "רצינית" ו"לשמה" צריכה להילמד ללא תענוג. בצורה כזאת, הוא יודע, כל התענוג יופנה לאפיקים שליליים בלבד. אם התורה תיראה לנו חיוורת ומשממת, נעזב אותה במוקדם או במאוחר. אנחנו חייבים עניין בחיים וחשק במה שאנחנו עושים, והמזימה הטובה ביותר של היצר הרע היא להוציא לנו את העניין והחשק מלימוד התורה, אז הוא יוכל בקלות להביא לנו עניין וחשק בדברים השליליים.

גם אם אנחנו ילדים טובים שרוצים להיות בסדר ולעשות מה שצריך, אנחנו עלולים לאבד את החיבור לתורה, אם לא נמצא בה עונג ושמחה. הזוהר הקדוש מלמד אותנו כי אי אפשר לגדול ללא שמחה. כוחות הנפש הטובים והרעים, היצר הטוב והיצר הרע, יצמחו רק אם נפנה אליהם אנרגיות אוהבות. אהבה, שמחה ועונג בלימוד מגבירים את הטוב שלנו ומעצימים אותו!

השמחה בלימוד איננה רק נכונה יותר, היא גם פשוט מועילה יותר. מי שלומד בשמחה ועונג, לומד יותר טוב.

"בעת השמחה יכול האדם להשכיל השכלות נעלות ועמקות ביותר, מה שאינו לפי ערך כח שכלו תמיד... וגם ענינים הבילתי משגים אליו מחמת עומק המשג

מכוח התורה שלמד באותו יום ואחר כך מזדמן לו דבר לעשותו ואינו יודע אם לעשות או לא, יכול להבין מכוח אותו העניין שלמד איך יעשה. ובלבד שיהיה דבוק תמיד בה' יתברך, אז יזמין לו ה' יתברך תמיד שידע מכח התורה.

(הבעל שם טוב)

וְקוֹצֵר הַמְשִׁיג אוֹ מַחְמַת קְשִׁיּוֹת וּסְתִירוֹת כּו', וּבִעֵת הַשְּׂמֵחָה יָבֵא עֲלֵיהֶם וַיְשִׁיגֵם הַיָּטִב".

(רבי שלום דובער מליובאוויטש, 'המשך תער"ב' חלק א עמ' תקלו)

כיצד משפיעים מצבי רוח על יכולות הלמידה שלנו?

האם השמחה הופכת אותנו לחכמים יותר?

כאילו היה זה שיר לכת

תשאלו בודאי: ממה התקיים אחי בכל זאת? אז אספר לכם: לא מגשמיות, אלא מרוחניות! הוא ידע חצי הש"ס בעל פה, ותמיד בחר לשנן לעצמו כל מסכת ומסכת מענייני דיומא. בשבת היה חוזר על פרקי מסכת שבת, לקראת כל חג וחג היה מקריא מזכרוננו פרקים שלמים מהלכות החג.

מתי היה הזמן המתאים ביותר ללימוד תורה בעל פה? היה זה בדרך ממחנה הצריפים למקום העבודה. היתה זו דרך ארוכה של 6-7 קילומטרים. בכל בוקר, עם דמדומי שחר, היינו משרכים רגלינו במצעד העבודה הארוך, ובכל לילה היינו עושים את הדרך חזרה, רצוצים וסחוטים עד בלי די. אבל אחי יעקב מצא לעצמו סגולה בדוקה, שלא לשקוע בתהום היאוש ואזלת האונים. הוא סידר "שיעור בהליכה", ובכל הדרך הארוכה הירצה בקול עז ולוהט סוגיא מסוגיות הגמרא. ולא לעצמו בלבד סידר את השיעור. בצריף שלנו, מספר 6, היו עוד כמה חסידים ובני תורה, והוא הזמיןם לצעוד איתו בצוותא בשורה אחת. הודות לניגון הגמרא נתאוששו רגליהם, כאילו היה זה שיר לכת, ואודה שאחי היה חוזר בכל לילה אל הצריף החשוך יותר מעודד ממני, כאילו הדרך אצה לו.

(אני מאמין – אנשי אמונה בימי השואה, מרדכי אליאב)

יהודי אחד התלונן לפני חידושי הרי"מ כי הוא שוכח תלמודו. שאלו הרבי: "האם קרה לך פעם ששכחת להכניס את כף האוכל לפה, והכנסתו לאף או לאוזן?" ענה היהודי: "הלא זה כל חיותי ואיך אשכח?" אמר לו הרבי: "לעולם לא אשכח פקודיך – כי בם חייתני" (תהילים קיט, צג). כשתרגיש כי התורה היא החיות שלך, שוב לא תשכח."

